

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Rujan / September 1983.

Broj 9 (44)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA / PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Manjak kvalitete – nevolja naših dana

Es geht um Qualität

Vinogradaru je najdraže kad loza obilato rodi i kad je grožđe kvalitetno. Ali ako se ne može postići i jedno i drugo, onda mu je milije da je grožđe kvalitetnije, pa makar ga je manje.

To isto vrijedi i za kršćane.

Ono što jednu religiju čini velikom to nije toliko broj njezinih pristaša koliko vrijednost njihova svjedočenja. Čemu silni milijuni pripadnika Crkve, ako njihovo svjedočenje i život ne vrijede više od obične etikete?

Milijarda praznih boca ne može utažiti žeđu ni jednog jedinog čovjeka. Uz praznu se bocu umire od žeđe.

„Od svih religija“, govorio je Gandhi, „najizvrsnije je kršćanstvo. No, i ono ima jednu slabu stranu – postoje kršćani“. Broj nije bitan.

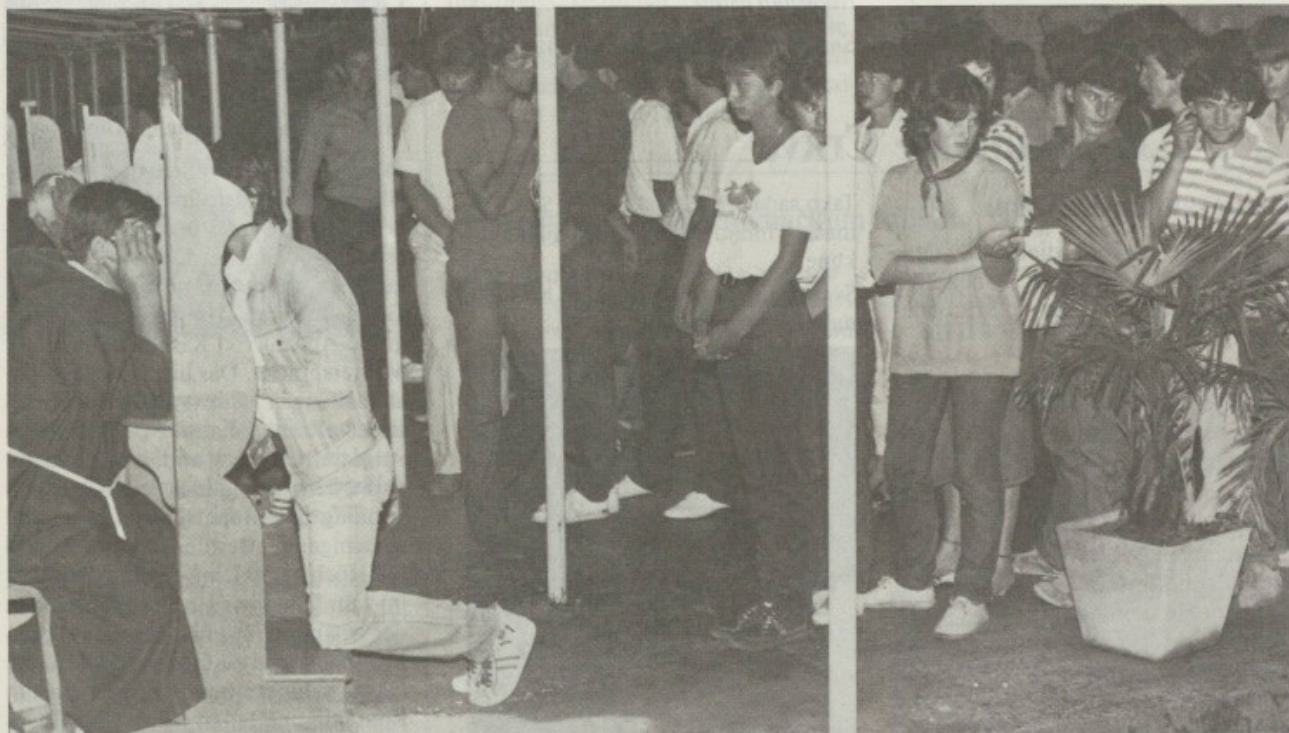
Nevolje ovog našega vremena i ovih naših dana nisu u činjenici da se mlaki hlade nego u istini da zagrijani za vjeru, Boga, Krista ne izgaraju od ljubavi.

Svijet se oko nas smrzava od očaja.

● Die Glaubensfülle ist wichtig	S. 2-3
● Gradišćanski Hrvati slave	str. 4-5
● Urednikovi zapisi	str. 6
● Pjesnik Izidor Poljak	str. 7
● Što možemo pokazati svijetu?	str. 8
● Jesen je prebrzo došla	str. 9
● Nove knjige	str. 10-11
● Malo šale	str. 11
● Iz Naddušobrižničkog ureda	str. 12-13
● Pisma čitatelja	str. 14
● Čudo bl. Leopolda	str. 15
● Brückenbau	S. 16

Kako li bi bio zahvalan za vatru vjere, ljubavi, svjedočenja, molitve!

Za nekvalitetnu se robu nitko ne otima!

Izvršno sredstvo da se duševna kvaliteta kršćana poveća jest primanje sakramenta pomirenja, sakramenta započinjanja iznova. Na slici: ispovijedanje mladeži u jednoj našoj domovinskoj župi.

Dragi čitatelji,

Poslije važnih i velikih svibanjsko-lipanjskih događaja, u našim je misijama nastupilo određeno zatišje. Misionari, radnici, pastoralni suradnici, socijalni skrbnici i drugi bili su u srpnju ili kolovozu na godišnjem odmoru. I pravo je. I djeca su išla vidjeti djeda i baku, svoje more, svoj kraj. Lijepo je to. Trebalo se odmoriti od posla, jer njega će, kaže narodna pjesma, uvijek biti dosta. Kroz gotovo dva mjeseca u našim misijskim centrima nije zapravo bilo posebno važnih zbivanja. To se dobro vidi i po vrlo malom broju izvještaja u rubrici „Iz naših misija“ ovog broja „Žive zajednice“.

I to je jedan od razloga da kasnimo s ovim rujanskim brojem. Kad kažemo da je i „Živa zajednica“ bila u spomenuto vrijeme na odmoru – o tom možete čitati u „Urednikovim zapisima“ – smatramo da smo se valjano ispričali zbog zakašnjenja.

Zato smo, u pomanjkanju misijskih informacija, stranice ovoga broja posvetili širokim, važnim temama.

Budući da se ove godine slavi stota obljetnica rođenja velikoga hrvatskog svećenika-pjesnika Izidora Poljaka, donosimo opširan prikaz o njegovu životu i djelu. Naša Gradišćanska braća komemoriraju ovih dana 450. obljetnicu svoga dolaska u Burgenland. I toj smo godišnjici posvetili dosta prostora. Svjesni

smo da se od obljetnica ne živi, ali znamo također da obljetnička slavlja pomažu izvornijem življenju vlastitog identiteta. U „Znacima prepoznavanja“ htjeli smo vas ponukati na razmišljanje o tom što biste iz svoje povijesti mogli reći ili pokazati ljudima s kojima se danomice susrećete. U „Crticama iz života naših iseljenika“ možete naći vrlo svježe štivo o aktualnoj temi – bl. Leopoldu Mandiću kojega će Ivan Pavao II uskoro, tj. 16. 10. 83., proglasiti svecem.

Uvjereni smo da ćete „Vijesti iz Nadđušobrižničkog ureda“ svakako pročitati. Dva dopisa naših čitatelja zrače konkretnošću, dok će dva priloga na njemačkom biti zanimljiva, ako ne vama, a ono sigurno vašim njemačkim prijateljima. Donosimo i „Malo šale“. Bit će to povremena rubrika u našem listu. Sve u svemu, ipak dovoljno štiva do slijedećeg broja koji izlazi u prvoj polovici listopada.

Žao nam je da sa socijalnog područja ne možemo priopćiti nikakve konkretnije informacije. A to bismo tako vruće željeli.

U recenziji i popisu knjiga sigurno ćete naći neku koju bi trebalo pogledati, pročitati.

Vi, dragi čitatelji, nastojte nam se ubuduće još više javljati svojim priložima, kritikama, informacijama, zapažanjima. Napisano ostaje.

Srdačno vas pozdravlja

Vaš Urednik

Iz njemačke Crkve

Imenovani novi biskupi

U posljednjih nekoliko tjedana Sv. Otac Ivan Pavao II imenovao je nekoliko rezidencijalnih biskupa u S.R. Njemačkoj:

Nadbiskupom Fulde imenovan je crkveni diplomat **dr. Johannes Dyba**. On je naslijedio dr. Eduarda Schicka koji se zbog starosti povukao u mirovinu.

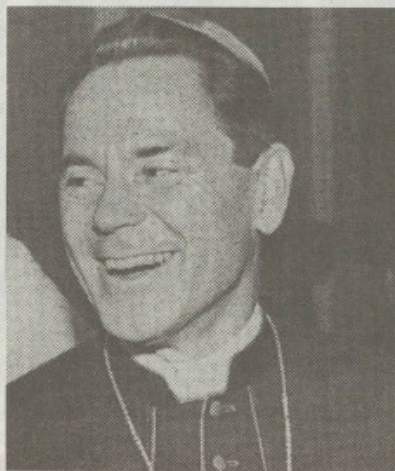
Biskupom Hildesheima imenovan je dugogodišnji tajnik njemačke Biskupske konferencije **dr. Joseph Homeyer**. On je nasljednik biskupa K.-M. Janssena koji je pošao u mirovinu.

Biskupom Speyera imenovan je dosadašnji generalni vikar biskupije Würzburg **dr. Anton Schlembach**. On je naslijedio biskupa F. Wettera koji je postao nadbiskupom Münchena i Freisinga.

Fuldski nadbiskup dr. Johannes Dyba

Tako sada sve 22 biskupije u S.R. Njemačkoj imaju svoje rezidencijalne biskupe.

Svoj trojici novoimenovanih biskupa i naše iskrene čestitke.

Die Glaubensfülle

U frankfurtskoj župi sv. Ivana Krstitelja, u gradskom predjelu Unterliederbach, gdje se svake 2. i 4. nedjelje u mjesecu drži sv. Misa na hrvatskom jeziku za područje predgrađa Höchst i okolice, mladi je župnik, vlč. Neumann, sa svojim suradnicima upriličio tjedan vjerskih razgovora („Glaubenswoche“). Hrvatski je svećenik tu akciju rado istako i preporučio na našoj sv. Misi. Njemački župnik nije očekivao odaziv stranaca, ali je na njegovo ugodno iznenađenje došlo nekoliko naših vjernika i aktivno sudjelovalo u razgovorima. Vlč. Neumann priča: „Rekli su mi da već godinama uvijek idu na njemačku Misu, kad nema naše, jer dobro vladaju njemačkim jezikom, ali da im se još nikad nije desilo da s njemačkim katolicima mogu ovako prisno i otvoreno razgovarati o vjerskim pitanjima“.

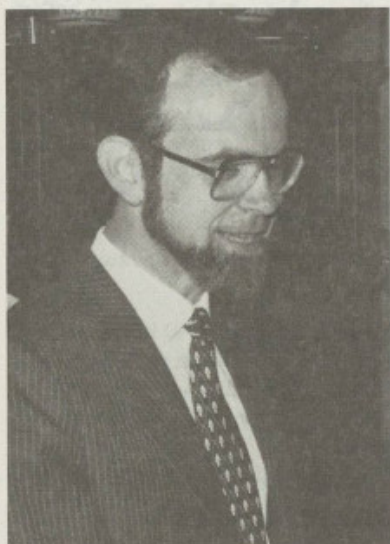
Das sei noch nie passiert...

„Živa zajednica“: Herr Pfarrer Neumann, in Ihrer Pfarrei St. Johannes der Täufer in Frankfurt am Main-Unterliederbach, haben Sie neulich eine Glaubenswoche veranstaltet, die gutes Echo fand. Die Veranstaltungen Ihrer Gemeinde sind sicher auch den Mitmenschen anderer Muttersprache offen. Welche Erfahrungen haben Sie dabei?

Pfarrer Neumann: Selbstverständlich sind Gottesdienste und Veranstaltungen unserer Pfarrei für Menschen anderer Muttersprache offen. Die Beteiligung ist unterschiedlich. Zu unseren Gottesdiensten kommt eine relativ große Anzahl von Katholiken anderer Muttersprache. Das liegt zum Teil daran, daß in der Nähe das Höchster Städtische Krankenhaus ist mit vielen Angestellten aus anderen Ländern. Außerdem gibt es hier, jeden 2. und 4. Sonntag des Monats einen kroatischsprachigen Gottesdienst für den Stadtteil Höchst und Umgebung. Ab und zu im Jahr laden wir auch die Katholiken der spanischen und portugiesischen Muttersprache zu Gottesdiensten ein. Darüber hinaus bemühen wir uns um Kontakte und laden einmal im Monat eine größere Zahl von Mitmenschen anderer Sprache zu einem Ausländerkreis ein. An unseren Festen beteiligt

des Einzelnen ist wichtig!

sich immer wieder die eine oder andere Gruppe, durch die Aktivitäten oder durch einfachen Besuch. So hat sich das auch in der Glaubenswoche ergeben. Wir hatten die kroatische Pfarrei gebeten, auf diese Woche hinzuweisen und das wurde mit großer Freundlichkeit getan. Das Ergebnis war, daß eine Anzahl von jungen Männern zu den Abenden kam und nach den Vorträgen auch an Gesprächen teilnahm. Und sie sagten mir einmal, sie gehen zwar, wenn kein kroatischer Gottesdienst ist, auch immer wieder zu deutschsprachigen Meßfeiern weil sie deutsch gut beherrschen, aber daß sie mit deutschen Katholiken in so ein persönliches Gespräch gekommen wären, **das sei noch nie passiert** und sie seien sehr froh darüber.

Pfarrer-Dekan Neumann

ŽZ: Eine fremdsprachige Gottesdienstgemeinde will keine Nebengemeinde sein, sondern sprachliche und ethnische Identität der Landsleute im Glaubensbereich wahren – Einheit in der Vielfalt. Wie sehen Sie das?

Pfr. N.: Ich meine, es sei ganz wichtig, daß wir keine Nebengemeinden sind, sondern gerade in der guten Zusammenarbeit uns ergänzen und deutlich machen, daß wir zur einen, katholischen Kirche gehören, und katholisch heißt für mich immer: Vielfalt in der Einheit – keine Uniformität. Das möchte ich auch sagen im Blick auf die

Katholiken, die sogar einen ganz anderen Ritus haben, etwa Griechischkatholiken oder die Maroniten und andere. Diese Vielfalt gab es ja immer in der Katholischen Kirche; wir sollen sie konkret, hier in Deutschland, versuchen zu verwirklichen.

ŽZ: Sind Sie der Meinung, daß bessere Kooperation zwischen deutschen Ortsgemeinden und ausländischen Missionen die Integration der Ausländer – ohne Aufgabe ihrer muttersprachlichen Kultur – fördert?

Pfr. N.: Ich denke, daß die Kooperation sich vor allen Dingen auch ganz gezielt und geduldig auf einzelne Christen beziehen sollte. Also, wenn ein Kind z. B. zum Erstkommunionunterricht geht, müßten wir eigentlich mit jeder betreffenden Familie gemeinsam überlegen, soll es, konkret, zur kroatischen oder zur deutschen Gemeinde gehen; **was ist für dieses Kind das Beste?** Gleichzeitig müßte die jeweils andere Gemeinde bereit und wachsam sein, daß das Kind aber auch in der anderen Kultur, so weit es für dieses Kind sinnvoll ist, eine Heimat findet. Denn ich meine, wir müssen davon ausgehen, daß gerade die Nachwachsenden, aber auch ein Teil der Erwachsenen, heute – und morgen erst recht – in zwei Kulturen leben.

ŽZ: Vor einiger Zeit teilte uns eine katholische Gemeinde im Taunus mit, man sei sehr froh, daß die Integration der dortigen Kroaten derart gut fortgeschritten sei, daß sie alle jetzt zum deutschen Gottesdienst kommen und kaum noch den einmal monatlich angebotenen Gottesdienst in kroatischer Sprache in Anspruch nehmen. Ihre Meinung dazu?

Pfr. N.: Ich denke, da der kroatische Gottesdienst nicht jeden Sonntag angeboten wird: Es ist schon gut, wenn die Gemeinschaft mit den deutschsprachigen Katholiken so weit ist, daß sie ihrer Sonntagspflicht auch in der deutschen Sprache genügen. Andererseits sind ja diese Menschen, meist von ihrer Kindheit und ihrer Sozialisation her, nicht nur von der kroatischen Sprache, sondern auch von der kroatischen Frömmigkeit geprägt. Sie beten ja wohl auch innerlich kroatisch und deshalb wäre es schade, wenn sie diese Jahre des Kontaktes mit Gott und der Kirche in kroatischer Sprache nun einfach durchstreichen oder auch nur vernachlässigen. Hier ist es wohl um des Heils und der **Fülle des Glaubens** des einzelnen wichtig (der Grad kann bei jedem verschieden sein), daß er aber doch beide Formen des Glaubenslebens pflegt und beibehält. Man soll es fördern, so wie es für den einzelnen zu seinem Heil ist.

ŽZ: Pfarrer Neumann, vielen Dank für dieses Gespräch.

Novost na zapadnonjemačkom tržištu

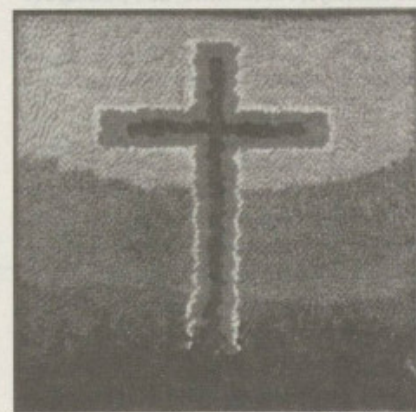
Na Njemačkom uredu za patente u Münchenu jedan je naš Hrvat prijavio svoj izum i potpuno novi sistem izrade slika iz vunjenih niti pod nazivom **PAVIRA-System**, približno vizuelnoj tehnici tapiserije. Za nj su već pokazale interes mnoge robne kuće i pojedinci.

Simbolički, kao prvi motivi, uzeti su Križ i cvijeće. Ova će, zasad mala tvornica, izdvajati 30% dobiti u korist socijalnih i vjerskih potreba naših ljudi izvan Domovine.

Tapiserija Križa, format 20 x 20 cm, drveni okvir, može se naručiti po cijeni od samo 30.- DM na adresi:

BILDER PAVIRA-SYSTEM
Sechzigstr. 46
5000 Köln

U pripremi su tapiserije-slike Dubrovnik, Mostara, Pape, Markovog trga (crkve) i drugih naših domovinskih motiva.

Križ, tapiserija

Gradišćanski Hrvati slave

„Najveću zaslugu pri održavanju našega hrvatstva ima Crkva”

U Gradišću (Burgenlandu), jednoj od saveznih pokrajina austrijske republike, komemorira se ove godine na različite načine, posebno kroz kulturne manifestacije, 450. obljetnica dolaska Hrvata u te krajeve. Kad su poslije Krbavske bitke 1493. godine, u kojoj je pao „cvijet hrvatskog plemstva”, Turci počeli harati po krajevima jugo-istočno od Zagreba, pobjeglo je oko 200.000 Hrvata u Mađarsku, Austriju i Moravsku i naselilo oko 200 sela u tim zemljama. Svojim poslovičnim marom oni su obrađivali zemlju i bili živi obrambeni zid protiv osmanlijskih najezda i nasrtaja. Točno je kazao Ivan Mažuranić kad je napisao: „... Ne bi zato barbarim ve zvali, što vi mroste dok su oni spali”. Prikliješteni između velikih naroda odupirali su se hrvatski došljaci mađarizaciji i ponijemčenju najviše zahvaljujući svojoj Crkvi koja ih je učila materinskom jeziku otvarajući škole i čuvajući uspome na stari hrvatski kraj. Plodovi tog crkvenog djelovanja najbolje se vide u Gradišću gdje i danas živi oko 30.000 Hrvata, djece hrvatskih iseljenika iz 16. stoljeća. Austrijski kancelar Fred Sinovac (Sinowatz) također je Gradišćanski Hrvat.

Na proslavi 10. obljetnice Hrvatske katoličke misije Pforzheim nastupila je i folklorna grupa Gradišćanskih Hrvata s različitim hrvatskim plesovima. O tom smo pisali u prošlom broju „Žive zajednice”. Gradišćanka Jelka Perušić održala je u toj prigodi vrlo zapaženo predavanje o povijesti Gradišćanskih Hrvata. Donosimo ga u cijelosti za naše cijenjene čitatelje, i to izvorno, kao poticaj svima da čuvaju svoj narodni identitet, a i kao naš mali prilog proslavama 450. godišnjice dolaska Hrvata u Austriju:

Dragi prijatelji Hrvati u Njemačkoj!

Hrvati u cijelom Gradišću svečuju ovo ljeto 450 ljet svoga opstanka u novoj domovini. Mi smo došli ovde k vam da s vami skupa svečujemo dupli jubilej – 10 ljet Hrvatske kat. misije Pforzheim i 450 ljet Gradišćanski Hrvati.

Ov kratki govor hoću držat na našem gradišćansko-hrvatskom jeziku. Ov naš jezik je pun starohrvatskih riči i ima malo

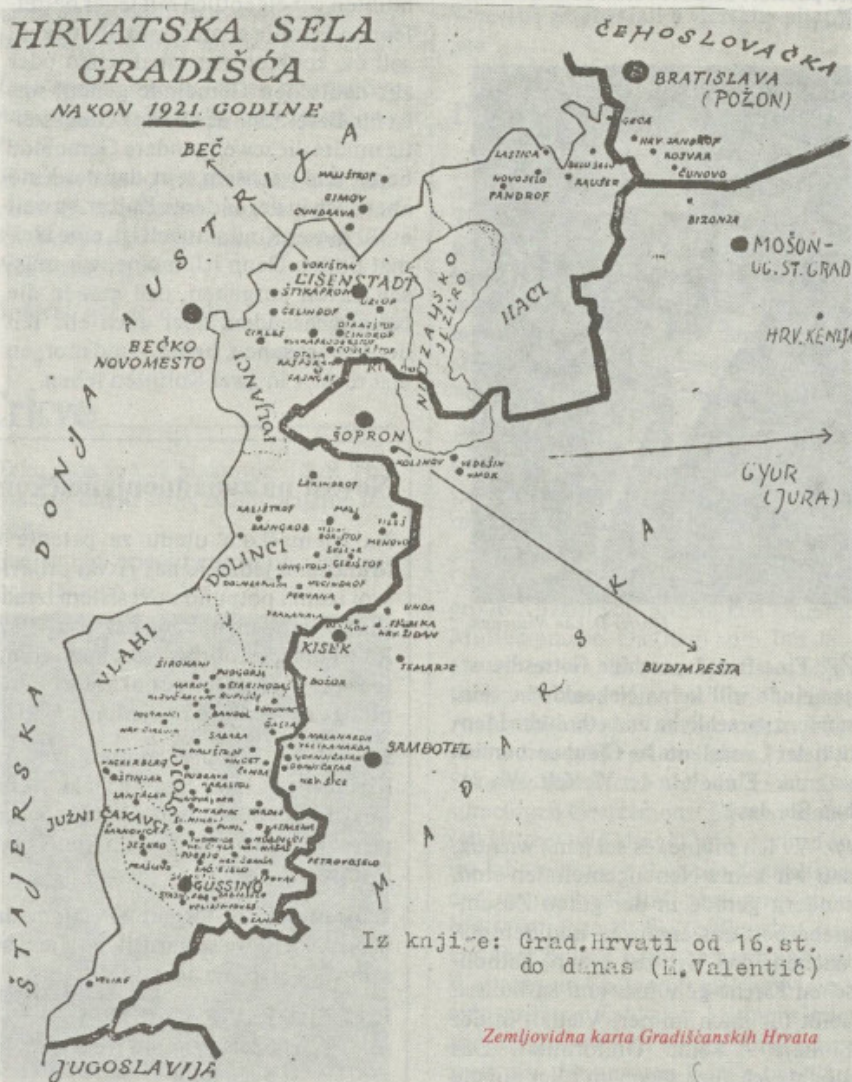
drugačiji naglasak, ali uvjerena sam da ćete ipak sve razumiti. Naš hrvatski jezik je mješavina ikavskog i ijekavskog govora, kad su se kod naš u Gradišću pomišali Hrvati iz svih krajev Hrvatske.

Mnogi od vas čedu se možda pitat gdje je to Gradišće i zašto tote živu Hrvati.

Gradišće je jedna od devet saveznih zemalja Austrije, takozvani Burgenland. Proteže se na istoku Austrije uz mađarsku granjicu sve do jugoslavenske granjice. Sela u kim živu Hrvati ležu u sličnom okolišu kako je Podravina ili Baranja. Zač se u Gradišću nalazu Hrvati, austrijski Hrvati?

Hrvati se naseljuju u Gradišću i susjednim mađarskim krajevima u 16. stoljeću, u vrime najtežih navalov Turkov na zapadne i južozapadne dijele Hrvatske. Većinom su se iseljavala cijela sela, pak su njevi stanovnici i u novoj domovini ostajali uglavnom na okupu. Pokrajine iz kih se je najviše seljakovi i ljudi izselilo su Lika, primorski kraji između Senja i Obrovca, kasnije pak ljudi iz zapadne Bosne, Slavonije i sa rijeke Kupe. Ne zna se točno koliko ljudi se je izselilo, ali tvrdi se da ih je bilo oko 100.000. Ukupno su Hrvati naselili 186 sela.

U selim gdje su Hrvati bili u većini uglavnom su se nacionalno održali.

Do dana današnjega Gradišćanski su Hrvati sačuvali svoju nacionalnu svijest. Na slici: Gradišćanski tamburaši nastupaju na proslavi desete obljetnice Hrvatske kat. misije Pforzheim.

Sada je u Gradišću 30 čisto hrvatskih sel i 15 mišanih sel. Najbolje se jezično održavaju Hrvati u Sridnjem Gradišću (odakle je i pretežni dijel naših tamburašev i plesačev).

Naši praoci naselili su svagdir najbolju zemlju – čemu su nam i danas mnogi još nenavidni. Ali ova zemlja bila je opustošena, popaljena i poharana. Oni su ju svojim znojem – a mnogokrati svojom krvlju – nakvasili i napravili iz nje ono ča je danas.

Starost od 450 ljet za jedan narod nij čuda (mnogo), ali za jednu narodnu grupu, ka živi med dvimi velikimi narodi kot su to Nimci i Ugri, to je zmožna stvarnost. Htli bi vam kazat mali primjer za bolje shvaćanje nas gradišćanskih Hrvatov.

Neki od vas djelaju, živu u Nimškoj morebit već pet ljet, morebit duže. Imate dice ka idu u čuvarnice i škole, uču nimški jezik, nimšku geografiju, nimšku historiju, nimške pjesme, živu okrojani od Nimcov. Znaju vaše dica još s bakom i djedom se razgovarat kad idu domom u Hrvatsku na praznike? Sigurno je dosta dice ka jur slabo govoru hrvatski – kako će pak njeva dica se naučit?

Kako daleko je vaša nacionalna svist? Ufam se kladiti da kod mnogih, mnogih radnikov nije jako razvijena. Vidite, to je samo nekoliko ljet u tuđoj državi.

Naši praoci doselili su se, ali prije 450 ljet u Austriju na područje sadašnjeg Gradišća i 350 ljet nisu imali **nikakve** veze s Hrvati u staroj domovini, a ipak su si održali jezik i nacionalnost.

Tek početkom ovog stoljeća uspostavila se je opet veza sa starom domovinom i je u zadnji 30 ljeti dosta čvrsta i intenzivna. Mnogo naših običajev, plesov, muzike i drugoga se je bilo jur izgubilo, bilo je jur pozabljeno – ali hvala Bogu se je opet oživila narodna čut. Najveću zaslugu pri održavanju našega hrvatstva ima Crkva. Duhovniki su s našimi starimi došli u Gradišće, oni su je peljali, oni su je batriti i hrabrili na hrvatskom jeziku. Duhovniki nisu stali samo na grobu svakoga pojedinoga od njih, nego oni su bili i posljednja straža svakoga nekada hrvatskog sela. U prvih 350 ljeti su oni bili i jedini ki su davali našim ljudem „duhovnu hranu“ i su pisali za narod. Svitska literatura se je kod Gradišćanskih Hrvatov stoprv početkom ovoga stoljeća počela pisati.

Zato se neke čudit ako naša omladina ne zna tko je Marulić ili Šenoa i neke se čudit ako ne znaju tko su Jelačić ili Radić. Naša literatura je vezana uz Meršćića Miloradića, Ignaca Horvata i Blazovića, a naša historija uz austrijsku historiju.

No u posljednji deset, petnaest ljeti se naša hrvatska sela sve već i već „nimčaru“ ili uopće izumiraju.

I naši ljudi i naše obitelji moraju poiti po svitu za poslom. U školski prazniki su naše ulice pune s dicom, a kad dojde škola, selo je opet pusto. U naši seli imamo najveći pad stanovništva čak u cijeloj Austriji.

Mi živimo u slogi s većinskim narodom, s Nimci, ali nažalost nam još ta većinski narod nij dal ona prava ka su nam u državnom ugovoru napisana i potvrđena. Radi toga imamo dosta problema i počinjemo se bojati za naš opstanak i za naša prava.

Ov kratki govor htla bih završiti s dvimi rečenicami kard. F. Kuharića.

Prva rečenica kao da je naminjena vam našim prijateljem iz Hrvatske. Ona glasi: „Hrvatska živi samo u Hrvatskoj i za svakog Hrvata, koji iz nje otide, ona je manja“.

A druga, kot da je preporuka za nas Gradišćanske Hrvate: „Svaki narod ima svoj identitet – on mora poznati svoju povijest, on mora nositi svijest povezanosti sa svojim prošlim pokoljenjima, on se mora izražavati svojim jezikom, svojom pjesmom i kulturom i svojim načinom života“.

Daj Bože, da i kod nas još dugo, dugo tako bude!

Jelka Perušić

Manje poznate riječi:

tote = tu	jur = već
njev = njihov	pozabljjen = zaboravljen
svagdir = posvuda	čut = osjećaj
mnogokrati = često	duhovnik = svećenik
kot = kao što	peljati = voditi
Ugri = Mađari	batriti = bodriti
Nimška = Njemačka	stoprv = istom
čuvarnica = dječji vrtić	neke = nemojte
okrojen = okružen	nimčariti = ponjemčivati
	kot = kao

Himna slobodi

O lijepa, o draga, o slatka slobodo,
dar u kom sva blaga višnji nam Bog je do;

uzroče istini od naše sve slave,
uresu jedini od ove Dubrave.
Sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi
ne mogu bit plata tvoj čisto ljepoti!

Ivan Gundulić

Ova pjesma Ivana Gundulića prva je himna slobodi u evropskoj literaturi. Kod Hrvata je postala svojinom grada i sela, vežući ih i izmirujući. Jesu li nam je naša djeca naučila napamet?

Baklja vjere u rukama mladih

Poslijeratna „proročanstva” i predskazivanja određenog broja ljudi da će vjere, tog „ploda straha i neispunjenja elementarnih ljudskih želja i potreba” uskoro nestati, ne samo da se ne ostvaruju nego su, i po mišljenju tih istih „proroka”, danas od ispunjenja udaljenija nego ikada prije.

Tko god je ovoga ljeta bio u bilo kojem Marijinom svetištu u domovini, mogao je lako zapaziti kako se ljudi vraćaju k vjeri, kako u vjeri traže i nalaze odgovore na najegzistencijalnija pitanja, kako se po vjeri nutarnje smiruju. Nepregledna mnoštva hodočasnika na Mariji Bistrici, u Međugorju, Sinju, na Širokom Brijegu, Trsatu, Konžilu i po drugim mjestima kristalno jasno su pokazivala da je vjera u Boga neophodno potrebna za život dostojan čovjeka. Rast, a ne umiranje ili odumiranje vjere u ljudima, bio je vidljiv na svakom koraku, na gotovo svakom licu.

I urednik našega lista imao je tih toplih kolovoških dana sreću provesti dva tjedna u sjeni drugog po veličini Gospina svetišta u Crkvi Hrvata, u Sinju. Dojmovi su neizbrisivi, neopisivi.

Svakoga dana u prvoj polovici kolovoza dolazile su u to poznato svetište tisuće ljudi izbliza i izdaleka. Dolazili su mladi, naročito je njih bilo puno, dolazili su stariji, dolazili su zdravi i bolesni, učeni i neuki, bogati i siromašni, dolazili su pjevajući, a i plačujući, dolazili su prijevoznim sredstvima, ali puno ih je dolazilo pješke i to obično bosu, često okrvavljenih nogu, umorni.

Poslije obavljenih zavjeta, nakon ispovijedi i euharistije svi su ti hodočasnici zračili smirenošću – gledali smo to svojim očima – i nekim dubokim zadovoljstvom, vedrinom i usrećeni se vraćali svojim kućama. Što li sve ne čini vjera, živa vjera? Na licima se ljudi moglo čitati kako je ona usrećiteljica a ne otuđiteljica čovjekova.

Dan mladeži koji se u Sinju održao, i redovito održava, par dana prije Marijina Uznesenja, a koga su animirala dvojica naših misionara iz Njemačke, jest naprosto nezaboravan i za promatrače i za mlade sudionike.

Okupilo se toga 12. kolovoza oko 1.500 sinjskih djevojaka i mladića na preda-

vanje, molitvu, pokorničko bogoslužje. Došli mladi na ispovijed i pričest. Njih 1.500! Zdrava, lijepa, raspjevana mladež došla posvjedočiti koliko joj vjera znači, došla na izvorima milosti ojačati svoje vjerničko osvjedočenje. I svi su se ispovjedili i pričestili. Svi! I kad nas obuzmu strahovi i tmurna pitanja što će biti od ove naše mladeži, onda nam pomisao na ove mlade u Sinju, na Širokom Brijegu i drugdje u domovini podiže krila i snaži nadu. Oni će, to je utješna spoznaja, ponijeti baklju vjere u budućnost, u treće tisućljeće. Ni ne pomišljamo da to svjetlo može netko ugasiti. Ne!

I nehotice nam se tog dana nametnulo pitanje: a što je od naših mladih u Njemačkoj? Gdje su oni? Kamo idu? Dok ne prime sakramenta potvrde, viđa ih se po misijama, ima ih, čak bi se moglo reći, puno. Ali čim maturiraju ili posao nađu, otprhnu, i to u velikom broju, ne samo iz svojih obitelji, nego i iz Crkve i iz misije. Zašto je to tako? Zašto to tako mora biti?

Na blagdan Velike Gospe predvodio je kardinal Kuharić svečanu sv. Misu pred nekoliko desetaka tisuća vjernika. Srdačno i toplo pozdravio je i nas koji u tuđini zarađujemo svoj kruh. Lijepo. U silnom mnoštvu naroda Božjega bilo je toga dana u Sinju i par tisuća naših radnika „privremeno zaposlenih” u Njemačkoj. I upalo nam je u oči: tko vjeruje i prakticira svoju vjeru, taj to či-

ni u inozemstvu kao i kod kuće, u domovini kao i tuđini. Takvi su pravi kato-lici! Njih, te naše drage „gastarbajtere” pozdravio je i naš Naddušobrižnik. Stavio im je na srce da kud išli da išli neka svoju vjeru, svoju Crkvu i svoju hrvatsku grudu uvijek sa sobom nose. Radnici su burnim pljeskom kazali da će tako i biti.

Prepoznali smo toga dana u Sinju mnoge naše ljude što rade u Njemačkoj. Nemoguće je bilo sa svakim se barem upitati, iako smo to željeli. Puno ih je bilo. A najčešće su na zavjetu bili s cijelom obitelji. Ponosno su nam pokazivali svoje sinove i kćeri, svoje supruge, oca ili majku i s njima nas upoznavali. Pita-ju za poznate u Njemačkoj, za svoje misionare. Bože moj, toliko su se ti ljudi tako brzo uživjeli u svoje obitelji, da pomisliš kako iz njih nisu nikad ni odsutni – a najljepše godine proveoše u tuđini.

I pripovijedaju, svi po nekom istom kalupu, kako im se strašno teško vraćati u Njemačku, kako im je svaki put sve teže natrag na posao u tuđinu. „Duži mi jedan dan u Švabiji”, kaziva Dane, „nego godinu dana kod kuće. Ja ne znam što bi to moglo značiti. Je veliko” – i nastavlja: „Ma, da mi se dokopat one penzije, one male, razumiš. Ali što ćeš, tribam još godinu i po dana raditi da uhvatim punih 15 godina njemačkog radnog sta-ža. A kad će to proći?” Kako Dane, tako razmišlja Vrano, Bože, Stipo, Marinko... Razapeti između domovine i tuđine ti naši radnici muku muče, računaju, planiraju, nadaju se i vjeruju. Vjeruju u Boga, pa se ni života ne plaše, vjeruju Bogu pa se i ljepšem životu nadaju.

f. I. Vugdelija

Kardinal Kuharić propovijeda na blagdan Velike Gospe u Sinju ove godine

Pjesnik Izidor Poljak

1. U povodu stote obljetnice rođenja Izidora Poljaka napisao je Đuro Kokša: „Poljak je pjesnik u izvornom smislu hrvatske riječi: ne poeta ni Dichter; on nije pjesnikovao već je pjevao” (Uvod, 30).

Doista je u nizu novijih hrvatskih književnika Izidor Poljak pjevao kad je bremenit potrebom svagdašnjice čutio silnu potrebu pretočiti svoje čežnje, nemire i ljubavi u riječi, u stihove. Našim pak suvremenicima, subraći našoj današnjoj, Poljak nije poznat koliko njegovo pjesništvo zaslužuje, zanemaren je u službenim prikazima i zbirkama. Nepravdno je to, jer pjesnički zov, blistav pogled i zanosni let, uznemireni ritam, njegova silna vjera, patnički branjena i čuvana, osobna drama njegova, svjedočanstva su vizionarstva i pro-ročkog navještaja našeg čovjeka u prvim desetljećima ovoga stoljeća. U životne lomove Poljakove bile su utkane dvije oznake, krupna dva obilježja: svećeništvo i pjesništvo. Čvrsto prepleteni u istoj osobi, pod istim našim hrvatskim podnebljem.

2. Izidor Poljak je dijete Hrvatskog Zagorja; rođio se 7. svibnja 1883. u Bednji (kbr 20 u selu Ves), u zemljodjelskoj obitelji kao prvijenac u nizu osmero djece. Obitelj je bila skromnijih mogućnosti pa jamačno mladi Izidor ne bi mogao u škole da ga onamo nije uputio kapelan Ivan Kroppek, rodom Varaždina. Izobrazbu je Poljak stekao u Varaždinu i Zagrebu. Počeo je bogoslovski studij pa ga je prekinuo i upisao se na Pravni fakultet u Zagrebu, a kad je nakon brojnih nutarnjih borbi konačno i odlučno želio nastaviti započeti bogoslovski studij, morao je poći u Sarajevo i god. 1907. zarađen je za svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. Služio je najprije u Sarajevu, zatim kao vojni svećenik (1914. – 1919.), pa je bio vjeroučitelj u Derventi. Od god. 1921. bio je župnik u Bijelom Brdu, a god. 1923. preuzeo je župu Boće kraj Brčkoga. Iznenađeno se razbolio i 21. kolovoza 1924. umro je u Brčkom gdje je ukopan. Osim crkvenih poslova što ih je poduzeo i obavio u Bijelom Brdu i u župi Boće, Izidor Poljak je u četrdesetak godina svoga života objelodanio po časopisima (Hrvatska

prosvjeta, Vrhbosna, Luč, Orlovska straža, Danica i dr.) svoje pjesme, a tiskane su mu i dvije zbirke: *Pjesme* (Sarajevo, 1909.) i *Sa Bijelog Brda* (Zagreb, 1924.).

3. Zavičaj Poljakov pruža jedinstven ugođaj: obiluje livadama i šumama, vinogradima i brižno obrađenim njivama, tekućicama i pitomim brežuljcima. Jamačno je iz ljepote koja mu je prožela djetinjstvo budući pjesnik crpio snagu i nadahnuća u životu koji mu nije bio uvijek radostan. No čini se da je Poljak nosio u sebi i pečat kojim su označeni ljudi njegova zavičaja: duboku i postojanu vjeru, radišnost, iskreno prijateljstvo i gostoljubivost. U jednoj pjesmi kliče:

*Ne ću da moji dani proteku
Mračni u tihu lijuć se rjeku
Vječnosti.*

Putove moje pjesan nek prati...

(Planite bijeli ognjevi duše)

Život, posebice pak pjesnički, stvaralački, nije prošao uzalud, niti su mu dani bili mračni. Ostvario je želju i poslanstvo svoje zabilježeno u istoj pjesmi:

Kuda koracam

Hoću da bacam

Snopove zlatne svjetlosti.

*Zvjezdama daždi, s neba im trgni
Sunčanu sjajnu krunu!*

Pjesništvo Izidora Poljaka nosi pečat njegova svećeništva. To su uglavnom isticali svi kritičari. Čini se, međutim, da u promatranju Poljakovih stihova treba poći od njegova čovjštva. Ubačen u životni vrtlog na razmeđu dvaju stoljeća Poljak je prije svega bio čovjek raspet između ideala i zbiljnosti. Od daleke vjere ucijepljene u djetinjstvu pa do svećeništva Poljakov put nije bio jednostavan, ravan. Borbe, nemiri, tjeskobe zapljuskivale su žestoko obale Poljakova bića (Posjet, Na imendan, U palači Gospodnjoj, Na putu Gospodnjem, Mors i druge pjesme). Međutim, pjesnik u pismu Petru Grgecu (god. 1922.) priznaje: „Istina, osnovni ton mojih mnogih pjesama je tmuran i trzav... Ali da sam ja nezadovoljnik? Ne, to nisam (...), znam da ne bih nigdje našao toliko sreće, mira i zadovoljstva kao u svećeničkom staležu...”

Pjesnik-svećenik Izidor Poljak

Sadržajno se Izidor Poljak zaustavljao Pred kipom Domovine, pjevao je Kra-lju hrvatskome, Narodu svome, o Vapaju Slovaka, bilježio dojmove uz Ču-šimske valove, na slavonskoj cesti. Posebnu je ljubav izricao svoj majci (Blago moje majke, Mati), uranjao je u smisao svojega poziva (Moje zvanje, U palači Gospodnjoj, Pjesnik Gospodnji, Ja glasnik bit ću Božji i druge). Ima u njegovim stihovima i prigodničarstva (Na Aherun, Novom Natpastiru, pjesme u čast nadbiskupa Stadlera i druge). Međutim, u usporedbi s hrvatskim pjesnicima Izidora Poljaka kritičari vezuju uz S. S. Kranjčevića, zatim uz Tina Ujevića („vežu ih akcenti i približuju nadahnuća i tekstovi mistike”, Đ Kokša), u osobnim teškoćama sa S. Gregor-čičem, u osjetljivosti za riječ pak s A. B. Šimićem. No, čini se, da su ipak časoslov i biblijski tekstovi utjecali na slikovitost i hiperboličnost Poljakove pjesničke riječi, više nego VI. Nazor i VI. Vidrić. Do sada su pak najpotpunije i najcjelovitije o Izidoru Poljaku pisali Ljubomir Maraković, Petar Grgec, Mate Ujević i Đuro Kokša. Čini se ipak da još konačne prosudbe o dometu i značenju Poljakove lirike – nema.

4. Poljaka su zanemarili ne samo službeni predstavnici hrvatske književnosti nego i oni koji su mu shvaćanjem i prihvaćanjem života, patnjama i borbom svojom, vjerom i nadom bliski, veoma bliski. Kao da se ostvaruje Poljakova misao

*Svemu, što je l'jepo, svemu što je sveto
Ovi starci mladi prezirno se smiju...*

(Na grobu prijatelja)

Poljakovo pjesništvo zaslužuje štovanje, priznanje i – čitanje. Životom i djelom nije bio na rubovima hrvatskoga kulturnog života.

Znaci prepoznavanja:

Što možemo pokazati svijetu?

U svojim sam člancima više puta pisao kako se mi Hrvati nekako čudnovato sustežemo kad trebamo reći koje smo nacionalnosti. Razloga tome ima dosta, ali ni jedan nije pametan da ga se slijedi. No ima i sasvim naivnih i „praktičnih” razloga zašto se ne predstavljamo strancima pod vlastitim nacionalnim imenom. Oni često nemaju ni pojma tko su to Hrvati i gdje je Hrvatska. Tome se ne treba čuditi. U Njemačkoj već godinama nije izašao prijevod ni jedne hrvatske knjige. U masovnim medijima / radiju, televiziji i novinama / o nama se govori samo u svezi s političkim događajima bez objašnjavanja uzroka, dakle ne rijetko površno i tendenciozno, premda ne možemo biti posve nezadovoljni s onim što o nama pišu npr. velike njemačke novine. Naime, mi smo zadovoljni i s malim. Ako nam netko spomene hrvatsko ime, već to smatramo uspjehom.

Čini mi se da drugi, pa i manji narodi, nemaju takvih problema. Čak i oni koji nemaju vlastitu državu, tj. fondove za propagandu u inozemstvu. Kad sam prošle godine bio u Barceloni začudio sam se koliko se promijenio taj lijepi velegrad. Prije desetak godina Barcelona se u mnogočemu nije razlikovala od Madrida. Isti natpisi na ulicama, iste knjige u izlozima knjižara i iste novine u kioscima – kao i u Madridu.

Libar Marca Marula Spličanina
Gichomse vladari Istora Sfete vdo
uice Judu u verših baruacchi slo
fena: chachpo ona vbi voi vo
du Štopberna Polridu
voutche gnegoueti of
lodobi puch israels
chi od veliche
pogibili.

Prodane su vladri dierolima
mirchouichia.

Naslovna stranica Marulićeve „Judite”, spjeva koji je sastavljen u „versim hrvatskim” početkom 16. stoljeća

Međutim, od kad je otišao Franco, Barcelona se **katalonizirala**. Mali ali vrijedni i sposobni katalonski narod pretvorio je Barcelonu u svoj pravi glavni grad. To se osjeća i u inozemstvu. Zahvaljujući televizijskim izvještajima iz Barcelone naučili smo razlikovati katalonsku od španjolske zastave. Katalanski turistički savez propagira ljepote Coste brave, katalanski umjetnici priređuju izložbe pod imenom svoje katalanske domovine, a i u emisiji za strane radnike u II. programu njemačke televizije što je namijenjena „gastarbajterima” iz Španjolske, naučili su razlikovati Katalance od Kastiljaca i Baske od Andaluzana. Znači, takovo nešto ide kad se može.

Ide i još nešto. Trebalo bi kod stranaca nastojati da steknu o nama neko znanje po kojemu bi nas mogli raspoznavati. Ovdje je riječ o nekim pojmovima i predmetima koji su nerazdvojivo povezani s imenima pojedinih nacija. Dajte da to malo pojasnimo na popularan način. Kad govorimo o špagetima mislimo na Italiju, viski nas podsjeća na Škotsku, parfemi na Francusku, bunde na Rusiju, gulaš na Mađarsku, a valcer na Austriju. To su oni, tako rekuć, najprimitivniji **znaci prepoznavanja** za pojedine zemlje ili nacije, a ima ih, hvala Bogu, boljih i trajnijih. Npr. za Grčku se kaže da je kolijevka europske kulture, u Engleskoj je nikla moderna demokracija, Francuska je zemlja logike i dobrog ukusa, u Italiji cvate operna umjetnost, a u skandinavskim zemljama postoji najbolji socijalni sustav itd. itd. Daka-ko, u svemu tome ima šablona, ali **znaci prepoznavanja** i ne mogu biti baš točne definicije.

I mi Hrvati trebali bismo razmišljati o našim **znacima prepoznavanja**. Možda više nego neki drugi mali narodi jer nas, za razliku od drugih, biju „crne legende” – negativne izmišljotine o našim navodno zlim osebinama i postupcima u prošlosti. Što, dakle, možemo pokazati stranom svijetu da bi nas mogao prepoznati kao Hrvate?

Počnimo od jednostavnih stvari. Na stotine tisuća stranih turista posjećuje godišnje našu zemlju, posebno naš Ja-

dran. Doduše, Jadran nije samo hrvatski, ali 85% jadranske obale Jugoslavije pripada Hrvatskoj, pa možemo mirne duše reći naš hrvatski Jadran ili naša jadranska Hrvatska. Na Jadranu su smješteni brojni spomenici naše sakralne umjetnosti kao freske Vicenta i Ivana iz Kastva u Istri, crkva Svetog Donata u Zadru, katedrala u Šibeniku, zlato i srebro Zadra, starohrvatske crkve u okolici Nina od kojih je najpoznatija Sv. Križa, portal katedrale u Trogiru, reljef s likom hrvatskog vladara u krstionici splitske katedrale, hvarska kazališna dvorana – jedna od najstarijih u Europi, Korčula kao cjelina i – na kraju – Dubrovnik sa svojim crkvenim i svjetovnim zdanjima.

Osim umjetnosti uz obalu našeg Jadrana nalazimo i nezaboravne prirodne ljepote kao toskansku umiljatost Istre, samoću Kornata i žestoke kontraste između ljupkog priobalnog i oporog kontinentalnog dijela jadranske Hrvatske. A gdje su Plitvička jezera, a gdje je pitomo Hrvatsko Zagorje? I po tome bi nas stranci mogli prepoznavati. Tko putuje od južne u sjevernu Hrvatsku neminovno će posjetiti Mostar, Sarajevo i ostalu Herceg-Bosnu, pa ne želeći se upuštati u politička razglabanja, možemo ipak reći da i tu, uz ostale narode, žive Hrvati. Neka nas i po tome prepoznavaju. Podsjetimo strance da je otac hrvatske poezije **Marko Marulić** tiskao svoje knjige u Kölnu, da je naša prva tiskana knjiga objavljena samo nekoliko godina nakon Guttenbergove Biblije, da se u Zadru, Splitu i Dubrovniku u 18. stoljeću muziciralo gotovo na isti način kao u Beču i Salzburgu, da je latinski jezik više stoljeća bio govorni jezik Hrvatskog Sabora, da smo imali nekoliko umjetnika i znanstvenika svjetskog i europskog formata kao **Ruđera Boškovića, Matiju Vlačića, Andriju Mohorovičića, Nikolu Teslu i Leopolda Ružičku**, te **Ivana Meštrovića, Jakova Gotovca, Tina Ujevića i Miroslava Krležu** – da spomenemo one najistaknutije. Brojni naši umjetnici živjeli su u susjednim zemljama Italiji i Mađarskoj dajući kulturi tih naroda svoj obol.

Svijet nas ne bi trebao prepoznavati samo po ljepotama naše domovine i po djelima naše kulture i umjetnosti. Mi smo narod tamburica, narodnih pjesama i plesova, narod dalmatinskih klapa i bosanskih sevdalinki, narod slavonskih kola i čudnovate istarske glazbe –

Što Jožeka muči?

Jesen je prebrzo došla

(prilog na kajkavskom)

Drage moje pajdašice i prepoštuvani pajdašeki! Jesen smatramo za jednu od najljepših godišnjih dobi, bila je i bu navijek zahvalna tema za pisanje. Jesen zna donesti bogat rod i plod, zna biti sunčana ali i sumorna. Zna jesen da utječe i na ljude, neki su veseli a neki smrknuti. Promatral sem ovoga rujna mjeseca pajdaša Jožeka i vustanovl da ga jesen klopila z druge strane. Vidim sav se nekak stisnuo, zgrbil, posivel kak i listje v njemačkim šumama. Žal mi bile pajdaša, znam ga kakti veseloga svata, zapital sem ga kaj mu je, kaj mu na srčeku leži. Znaš, veli on meni, muči me kaj nisem duge pisao materij, znaš kak je sirote stare teške i da jedva čaka poštaru z pismem, a njega ni pa ni. Nu, te nije tak veliki propust, velim ja, zemi olovku i papira i se bu v redu. Ne, veli pajdaš Jožek, ne mrem pisati, neg bih ja tebe lijepe prosil da ti pišeš, a ja bum diktiral. Dobro, velim ja, bum ti napravil tu uslugu, no moraš reći kak da počnem. Jožek si prižgal cigaretlina i počel diktirati: „Draga mama! Kak i navijek primi pune lijepe pozdravov iz daljine od snehe Jagice, vnuke Jalže, vnuka Rudača i tvojega sineka Jožeka. Oprosti kaj ti nisem tak duge pisao, nu znaš kak je, posel, djeca, dojdeš zmučen doma, najedeš se i prejdeš spat. Ti te razmeš, kaj ne? Je bile je lahke prije par lijet pisati i saki tjeden, nu sad su se stvari obrnule, krenule je na loše. Znaš, draga

mama, ja ti sad skupa z Jagicu moram saku večer čitati njemačke novine, moram ja, Jožek Prebila, stari junec, vučiti njemački. Bogeg moj, vučiti njemački i te, kak se one veli, po gramatički, a ne znam praf ni moj hrvatski. Je prešla su ona zlatna vremena kad te nišči ni pital jel znaš ili ne znaš njemački, važne je bile same da razmeš 'arbajt'. Sad kad ideš na policiju da produljiš dozvolu za boravak, moraš pisati 'avtobilografiju', negdje moraš ispunjavati testove, a negdje z tobu 'duboko razgovaraju', jasne, se na njemačkom. Ak se nisi svidel gosponu 'vučitelu', nema niš od policijske dozvole boravka, pakuj se čim prije doma. Dragaa mama! Znam, rad bi da se vrneme, rad bi čula da nemreme više ostati v tuđine, znam da bi ove male, kaj ti je ostale življenja, rad sprovela z nami. I mi bi se najrejš vrnuli dima, k tebi, ali, taj prokleti 'ALI', navijek se ispriječči između nas i tebe. Kak sem već spomenul, vučim njemački da bi mogel ostati v Njemačke, vučime njemački da nam djeca zaborave tko su, što su i od koga su.

Jesen zna biti lijepa, ali i sumorna

neka nas i po tome prepoznavaju, ali to im treba reći! Naša folklorna raznolikost ne mora biti prepreka u traženju zajedničkog imena za klapsko pjevanje i slavonski bečarac, za sjevero-dalmatinsko ojkanje i međimurske popijevke – sve to spada u riznicu hrvatske narodne umjetnosti. I to treba strpljivo objašnjavati. U to treba ubaciti i opanke i gusle, narodne nošnje iz Vrlike i ličke kapice... Tek kad stranci čuju, vide i saznaju što smo i kakvi smo, iskristalizirat će se nekoliko **znakova prepoznavanja** za cijelu naciju pa će tako riječi **Hrvati i Hrvatska** dobiti svoj „okus“ i „miris“, svoje simbole i oznake; nadajmo se izrazitije i pozitivnije od dosadašnjih. *Mihovil Šimić*

Jesenje več

Olovne i teške snove snivaju
Oblaci nad tamnim gorskim stranama;
Monotone sjene rijekom plivaju,
Žutom rijekom među golim granama.
Iza mokrih njiva magle skrivaju
Kućice i toranj; sunce u ranama
Mre i motri kako mrke bivaju
Vrbe, crneći se crnim vranama.

Vučime njemački da bi se mogli sporazmeti z dječica, jer ne znaju hrvatski, pak morame najti nekakvi 'kompromis'. Dragaa mama! Više ti ne bih pisao o toj temi, već bih prešao na sadržaj tvega pisma.

Pitaš me jeli bu za Božić nešči došel doma, jer već pet lijet božićuješ sama, na te mi je teške odgovoriti. Nu, će bu nešči došel, bume ti javili na vrijeme. Pak me pitaš, jesu li djeca već velika, da slabe vidiš i da ih nisi mogla baš tak dobre premotriti na slike kaj sme poslali. Bum ti same rekel da su dječica velika i da dobre zglediju. Zatim mi pišeš da te htenjača jake boli i da si se skore sfrknula do zemlje, da nemreš niš delati. Ja te sfaćam, pošeljem ti saki mjesec marke da moreš pristojne živjeti, ali mi nemreme biti i tu i tam. Veliš da je i trsje lijepe obrodile, da bu pijače, same je šteta kaj cukora ni pak ne buš mogla koju hektu više 'napraviti'. Veliš da nemreš a i nemaš z čim hraniti pajceka te da imaš same dvije race i četiri kokice. Nu znaš, kaj me je najviše pogodile kad mi veliš da se bojiš zime, a vuglena imaš dosta. Veliš, kad odpreš kuhinjski obluk da male zluftaš, hiti sused punu lopatu snijega v kuhinju. Veli da je intelektualac. Osilil se dotepenec i zate je bolje da me ni doma, jer bi se svašta mogle odigrati. Tak, draga mama, ja bi završil ove pisme, jer nemam više vremena, moram njemački vučiti, ne buš zamjerila, buš razmela kak navijek. Pune pozdrava od svih nas. Bog. Tvoj Jožek. Piši čim prije!"

Tak drage pajdašice i pajdašeki, jesen zna biti lijepa, ali more biti i siva. Ovakvih pisama ima na tisuće i sva su odprilike po mnogo čemu slična. Nama kaj živime v Germanije jesen donosi novi zakon o strancima, a našim starcima doma, dugu i hladnu zimu, punu lopatu snijega z čim ih počasti sused dotepe-nec.

Ivek Milčec

Sve je mračno, hladno; u prvom sutonu
Tek se slute ceste, dok ne utonu
U daljine slijepe ljudskih nemira.

Samo gordi jablan lisjem suhijem
Šapće o životu mrakom gluhijem,
Kao da je samac usred svemira.

Živjeti znači: polagano se rađati.

A. S. Exupéry

Prvopričesnici iz Spaichingena sa svojim vjeroučiteljem

SPAICHINGEN Dan radosti

Devet mladih i čistih srdaca pristupilo je 5. lipnja u crkvi St. Josef u Spaichingenu prvi puta stolu Gospodnjem. Bio je to dan radosti za čitavu misiju, a posebno za roditelje, rodbinu i znance prvopričesnika. Ovim prvopričesničkim slavljem misija Spaichingen započela je svoju pripremu za Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici. U prigodnoj propovijedi misionar I. Borić pozvao je sve prisutne na što bolje sudjelovanje u Euharistiji, češće pristupanje sv. pričesti i spoznavanje duboke istine koju nam Bog daje u korici kruha

i kaplji vina za naš čvršći i sigurniji hod ovom zemljom, da se nakon trke ovoga

života nađemo svi zajedno za vječnim stolom-Vječne Euharistije.

FREISING

Nikada nije kasno

Da Duh Sveti djeluje u Crkvi Božjoj, vidimo na mnogim primjerima crkvene povijesti. Aktualan dokaz za to pružaju nam četiri krizmanika (i jedna trinaestogodišnjakinja), odrasle osobe i očevi iz Hrvatske katoličke misije Freising kojima je na ovogodišnjem krizmaničkom slavlju u Altöttingu, 10. 7. 1983., pomoćni biskup dr. Đuro Kokša podijelio sakrament sv. potvrde, tj. darove Duha Svetoga. Bio je to izraz njihove zrelosti i odlučnosti, njihovo hrabro „da” Kristu i Crkvi.

Naša je ovdašnja hrvatska zajednica ponosna na svoje krizmanike, od srca im čestita i želi mnogo ustrajnosti i odvažnosti na njihovom životnom putu. Č.

Krizmanici iz misije Freising

Nove knjige iz hrvatske kršćanske književnosti

Svećenik Ivan Golub je ove godine kod **Kršćanske Sadašnjosti** objelodanio drugo izdanje svojih misaonih crtica pod naslovom „**Najprije čovjek**”, u kojoj u sijaset kratkih štiva razglaba o velikim stvarima života: sloboda, ljubav, rad, umor, odmor, igra i odgoj. Svoje izvorne misli i zapažanja pisac solidno oslanja na postignuća suvremene svjetske znanosti koju u stopu prati. Ali sva su štiva pisana pristupačno – za školovana i manje školovana čitatelja – i nijedna priča ne prelazi dvije stranice tako da se štije kao neki priručnik o životnoj mudrosti, na preskok, slijedeći čvrstu nit kršćanskog poimanja života i svijeta.

Ovo nije Golubov prvijenac, on se već javio duhovnim razmatranjima „**Čežnja za licem**”, dvjema knjigama pjesama a nadasve je poznat u hrvatskoj kulturi pionirskim knjigama o našim velikim ljudima iz prošlosti: **Jurju Križaniću, Ivanu Paštriću i Juliju Kloviću**. Po izvornosti svoje misli, proćućenosti svojih osjećaja i po zavidnoj učenosti, Ivan Golub se sve više potvrđuje kao jedan od najsvestranijih pisaca u suvremenoj hrvatskoj književnosti. Njegovo je djelo u punom razmahu i sva je prilika da će u skoroj budućnosti još više obogatiti hrvatsku pisanu riječ, jer čitatelj stječe dojam na svakoj stranici ove i drugih Golubovih knjiga da on još sve nije rekao što nosi zapretano u dubini svog umjetničkog bića.

Po temama koje obrađuje, Golubu je sličan njegov svećenički mlađi brat **Vlado Lozić**, koji se početkom ovog desetljeća javio dvjema knjižicama razmišljanja „**Između riječi i pepela**” (Knjižnica Naših Ognjišta, Duvno 1980.) i „**Negdje u zjenama**” (Družba katoličkog apostolata, Zagreb 1981.). Ložićeva priče su u neku ruku pjesme u prozi, dubokog duhovnog sadržaja ali ponešto – apstraktne, bez izričitog odnosa s nekim opipljivim životnim događajem, čiste misli osjećajne duše.

Za razliku od Ložića župnik **Josip Pašić** reže svoje priče u živom mesu svoga stada. Nakon „**Tuđih suza**” pisac se, opet kod **Kršćanske Sadašnjosti**, javio pripoviješću „**Dida Fenjer** i drugim pričama koje je život ispričao”. Ovo što život priča perom Pašićevim jest potresno, ali duboka piščeva čovječnost i u najtežim trenucima „melem je na rani i duga u oblaku”.

Spomenuta zagrebačka Družba katoličkog apostolata objavila je u hrvatskom prijevodu knjižicu ljubljanskog nadbiskupa A. Šušlara „**Odgoj savjesti**”, koja poučava kako praktički u današnjeg čovjeka odgojiti zrelu, odgovornu savjest. Nadbiskupova razmišljanja dolaze u dobar čas, zapravo u zao čas, kad je moral našega čovjeka na putu u – odumiranje. Od drugih prijevoda treba zabilježiti zapise „**Bog na dohvat duše**” (KS, 1982.) od Nicolasa Hermana, a na-

Knjige knjige knjige...

	DM
1. Vrijeme suodgovornosti 1	25,--
2. Vrijeme suodgovornosti 2	25,--
3. Leksikon ikonografije	25,--
4. Kristov zakon 2	30,--
5. O državi Božjoj (De civitate Dei)	70,--
6. Majka Terezija	18,--
7. O ljubavi i sreći	3,--
8. Psihologija prijateljstva	8,--
9. Ujevićevo pjesničko i mističko iskustvo	10,--
10. Priče iz pasjih korita	6,50
11. Više razumijevanja u braku	5,--
12. Put k savršenosti	18,--
13. Inkvizicija	5,--
14. Večernje	3,--
15. Ana i Gospod Bog	14,--
16. Katolička Crkva i hrvatski narod	12,--

dasve praktični priručnik „**Prirodna regulacija poroda**“ od dra Josefa Rotzera, kao važno štivo s područja seksualne kulture za muško i žensko. Napokon, značajan je i prijevod „**Vojtjeh Adalbert - svetac Bijelih Hrvata**“ od češkog pisca Františka Dvornika, također kod Kršćanske Sadašnjosti, te „**Pastoral selilaštva među teološkim disciplinama**“, pohrvaćeno s talijanskoga i posebno namijenjeno našim misionarima širom svijeta (KS, 1982.). Među izvornim hrvatskim vjerskim priručnicima na prvo mjesto treba svrstati „**Biblijske starine**“ prof. Adalberta Rebića (KS, 1983.).

Konačno, među novijim duhovnim knjigama posebno se ističu „**Gospina ukazanja u Međugorju**“ od prof. Ljudevita Rupčića, u vlastitoj piščevoj nakladi. Čini se da je ovo najpotpunije do sada izišlo djelo o poznatim pojavama u Međugorju. Knjiga je pisana dokumentirano i proviđena je izvrsnim slikama u bojama tako da čitatelj i sâm poželi pohrliti na ta mjesta, ukoliko tamo već nije bio, zajedno s više od milijun hodočasnika. Sz.

17. Tko je čovjek	3,50
18. Franjo među Hrvatima	8,--
19. Brat Franjo	18,--
20. Mali ključ povijesti Crkve u Hrvata	5,--
21. Mali ključ biblije	6,--
22. Sv. Vojteh	8,--
23. Ispovijesti	18,--
24. Novi zavjet	12,--
25. Cvit likarije	25,--
26. SLAVIMO BOGA - hrv. crkveni molitvenik i pjesmarica	22,--
27. Starohrvatska sakralna arhitektura	60,--
28. Klaić: Povijest hrv. naroda I - V	150,--
29. Povijest Dubrovnika I i II	60,--
30. Kultura Hrvata I i II	120,--

Malo šale

Indiskretna pitanja

- Tata, pita Ivica, što su to indiskretna pitanja?
- Sinko, to su ti pitanja na koja ne moraš ili ne znaš odgovoriti.
- To sam i mislio. Meni je učitelj danas postavljao samo takva pitanja.

Uvjeti

- Nikada, draga Katice, ne mogu pristati na uvjete koje mi postavlja tvoj otac.
- Zaboga, zašto ne?
- Kaže mi da mi je bolje da se objesim nego da te uzmem.

Opasno štivo

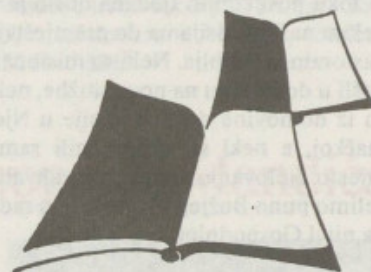
Mate pripovijeda u kavani:

- Kad je moja žena bila u blagoslovljenom stanju, čitao sam knjigu „Tri mušketira“. I zamislite, jučer je rodila trojke.

Stipe će preplašeno:

- Joj, moram brzo kući. Moja žena čita „Ali Babu i četrdeset hajduka“.

Velesajam knjige. Od 12. do 17. listopada održava se u Frankfurtu Međunarodni velesajam knjige. Izdavači iz cijelog svijeta pokazuju na tom velesajmu što je genij čovječanstva ostvario kroz godinu dana na području pisane riječi.

Simbol Frankfurtskog velesajma knjige

Izlagat će i naša vrijedna Kršćanska sadašnjost iz Zagreba. Pozivamo sve svoje čitatelje da nastoje doći vidjeti tu jedinstvenu smotru knjige.

Kod liječnika

- A što vi imate, obraća se liječnik pacijentu.
- Imam sobu i kuhinju - odgovara pacijent.
- Ali ne mislim to, nervozno će liječnik. Pitam vas što vam fali.
- Kupaonica, odgovori pacijent kao iz puške.

Maska

- Pacijent koji leži na operacijskom stolu promatra kirurga, pa će slavodobitno:
- Doktore, možete mirno skinuti masku, ja sam vas prepoznao.

Brzina

- Majstor Mirko grdi svoga novog naučnika:
- Ne mogu reći da sam se s tobom usrećio. Previše polako radiš, previše polako hodaš... Jesi li ti uopće sposoban nešto brzo učiniti?
- Jesam, majstore. Brzo se umorim.

Ima vremena

Dvije susjede razgovaraju:

- Odakle vam ta modrica pod okom?
- Muž me je udario.
- Zašto ga ne prijavite?
- Ima vremena. Treba pričekati dok on izađe iz bolnice.

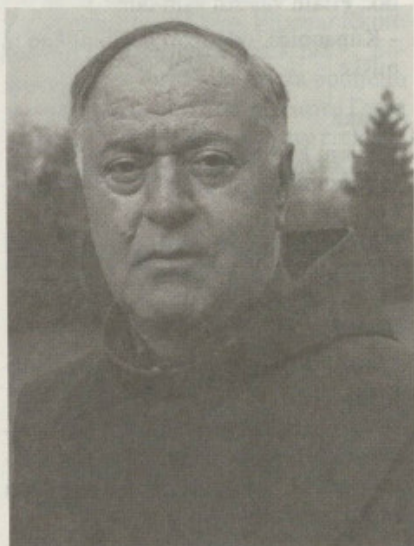
Vijesti iz Naddušobrižničkog ureda

U toku posljednjih tjedana došlo je u nekim našim misijama do premještanja pastoralnog osoblja. Neki su misionari pošli u domovinu na nove službe, neki su iz domovine došli u misije u Njemačkoj, a neki su promijenili samo mjesto djelovanja. Svima, uz zahvalu, želimo puno Božjeg blagoslova u radu na njivi Gospodnjoj.

DARMSTADT

Iz zdravstvenih razloga zamolio je **fra Roko Romac** svoju zajednicu da ga razriješi dužnosti hrvatskog misionara u Darmstadtu. Toj molbi je i udovoljeno. Od 1. listopada 1983. na njegovom je mjestu kao voditelj misije u Darmstadtu **fra Frano Bilokapić**, dosadašnji misionar u Münchenu.

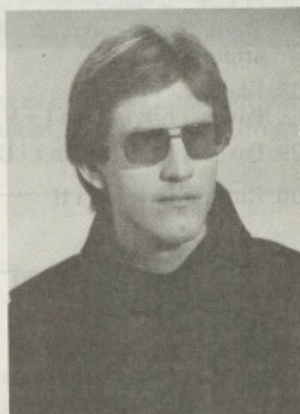
P. Roko Romac

ESSLINGEN

Nekadašnji pastoralni asistent u Hrvatskoj kat. misiji u Pforzheimu **gospodin Tomo Tadić** imenovan je vjeroučiteljem u Hrvatskoj kat. misiji Esslingen.

FRANKFURT/M

Hrvatska katolička misija u Frankfurtu na Majni dobila je dva nova dušobrižnika: **fra Stanka Dotura** i **fra Nedjeljka Budimira Bekana**. Obojica su dosada vršila svoju svećeničku službu u Sinju, a od 1. rujna 1983. preuzeli su dušobrižničku službu u frankfurtskoj misiji.

P. Nedjeljko Budimir Bekan

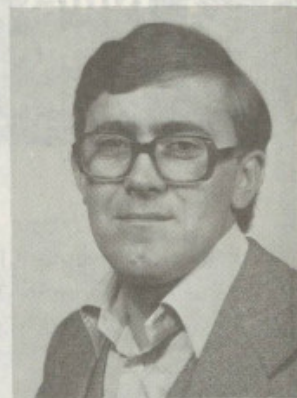
Odgojiteljica u vrtiću iste misije, **s. Bernarda Župić**, premještena je za katehisticu u Zagreb. Na njezino je mjesto došla **s. Krunoslava Plazonić**. S. Bernarda bila je ujedno i starješica franjevki u Frankfurtu.

GIESSEN

Kao što smo i javili u broju 8/83 „Žive zajednice” Hrvatsku kat. misiju Gies-sen preuzeo je 1. lipnja 1983. g. **fra Josip Bebić**, član splitske franj. Provincije.

P. Josip Bebić

NEUSS

P. Stjepan Maleš

Fra Tomislav Duka, dosadašnji voditelj Hrvatske katoličke misije u Neussu, premješten je za voditelja naše misije u Sindelfingenu. Na njegovo mjesto dolazi 1. 10. 83. **fra Stjepan Maleš**, dosadašnji misionar u Frankfurtu na Majni.

WETZLAR

Dugogodišnji dušobrižnik u Wiesbadenu i Wetzlaru **fra Vladimir Feldin** imenovan je gvardijanom franjevačkog samostana na Cresu. Na njegovo mjesto u Wetzlar došao je 1. kolovoza 1983. g. **fra Nikola Zovkić**, dosadašnji kapelan župe Sv. Duha u Zagrebu.

WÜRZBURG

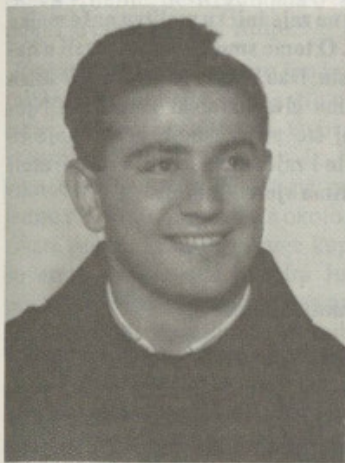
Dugogodišnji misionar naše misije u Würzburgu **fra Ivan-Jeronim Vujić** imenovan je gvardijanom franjevačkog samostana u Vinkovcima. Njega je 1. kolovoza 1983. godine naslijedio **fra Paško Mandurić**, član iste redovničke zajednice.

P. Ivan-Jeronim Vujić

MÜNCHEN

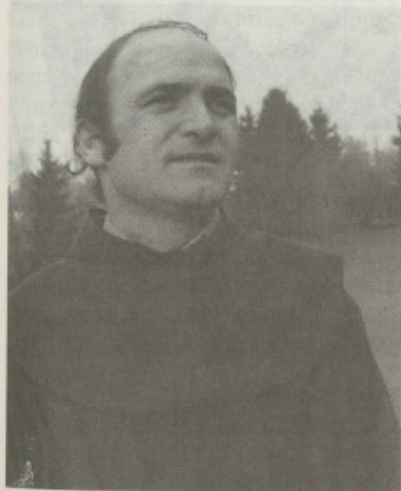
U Hrvatsku katoličku misiju München dolazi 1. listopada kao voditelj **fra Josip Zrnčić**, dosadašnji misionar u Sindelfingenu i **fra Nediljko Norac-Kevo**, višegodišnji kapelan u pastvi biskupije Limburg, kao dušobrižnik.

P. Josip Zrnčić

VILLINGEN/SCHWENINGEN

Nadbiskupija Freiburg imenovala je 1.8.1983. gospodina **Ivana Grbavca** pastoralnim asistentom u Hrvatskoj katoličkoj misiji Villingen/Schweningen. Gospodin Grbavac je diplomirao teologiju u Njemačkoj. Studirao je u Freiburgu i Fuldi.

P. Nediljko Norac-Kevo

Euharistijski kongres naše regije Nordrhein-Westfalen održat će se 21. 6. 1984. godine u Kölnu.

KEVELAER Do hodočašća samo nekoliko dana

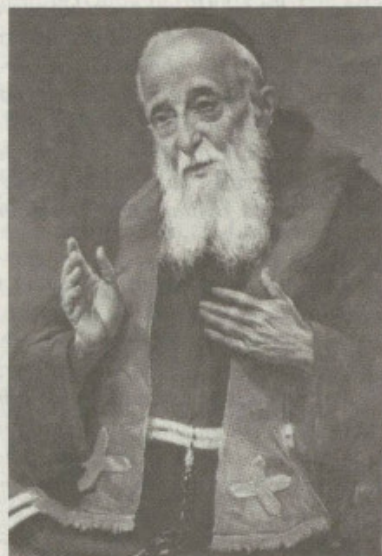
Tradicionalno hrvatsko hodočašće naših vjernika iz gornje Njemačke u poznato Gospino svetište Kevelaer, blizu nizozemskih granice, održat će se ove godine 1. listopada. Dolazak vjernika je predviđen za 12.00 sati. Do 14.00 sati je

prigoda za sv. ispovijed, a u 14.00 počinje sv. Misa koja predvodi subotički biskup mons. Matiša Zvekanović. U 16.00 sati je procesija do hrvatskog križa pred kojim će biti izrečena molitva za razumijevanje među narodima. Za sve informacije treba se obratiti fra Pavi Obrdalju, misionaru u Moersu, telefon: 02841/72013.

Kanonizacija fra Leopolda Mandića

Kao što je poznato, Ivan Pavao II proglasit će 16. listopada 1983. godine svetim hrvatskog kapucina bl. Leopolda Mandića. Čin kanonizacije početak će točno u 9 sati u Rimu. Iz domovine dolaze naši hodočasnici da bi prisustvovali svečanosti proglašenja svetim bl. Leopolda, ali i da bi obavili pobožnost ove Svete godine Otkupljenja. U subotu 15. listopada u 17.00 sati okupit će se samo hrvatski hodočasnici u bazilici Santa Maria Maggiore na svetogodišnje slavlje koje će predvoditi, zajedno s drugim hrvatskim biskupima, naš kardinal Franjo Kuharić.

Umoljavamo sve naše misionare i vjernike u Njemačkoj da u što većem broju sudjeluju u ovim za Crkvu, a posebice za Crkvu među Hrvatima, značajnim svečanostima.

Bl. Leopold Mandić

AFORIZMI

Društvo je zapravo daljni razvoj obitelji. Iziđe li čovjek neodgojen iz obitelji, bit će vjerojatno kroz čitav život takav.

H.Lacordaire

Kad ti automobil prelazi brzinu od 100 km na sat, onda više ne voziš nego - gađaš.

T. Tenger

Čovjek se probija dok je mlad. Kasnije pazi da se mlađi ne probiju. *Pajo Kanižaj*

Što čovjek manje misli, tim više govori.

Francuska poslovice

Reci mi tko te hvali pa ću ti kazati kakav si.

Hrvatska poslovice

Kad bi sve budale nosile bijele kape, mi bismo izgledali kao stado ovaca.

Ruska poslovice

Haljinom se sramota ne pokriva.

Hrvatska poslovice

Kad bi želje bili konji, svaki bi budala imao barem jednoga.

Engleska poslovice

Živom se vuku rep ne mjeri.

Hrvatska poslovice

Tko ljeti hladuje, zimi gladuje.

Hrvatska poslovice

Ni zrno zlata ne vrijedi ništa, ako ga uvijek u torbi nosiš.

A. Senoa

Živjeti znači: polagano se rađati.

A.S. Exupéry

Dat ću ti marku, ako mi pokažeš gdje je Bog. - Dat ću ja tebi dvije ako mi kažeš gdje nije.

(Nizozemska poslovice)

Naučili smo letjeti poput ptica, plivati poput riba, no zaboravili smo jednostavno umijeće - živjeti kao braća.

Pišu nam čitatelji

Pozdrav Vam, braćo, iz „Žive zajednice“!

Ja sam ti, da prostiš, Bosanac i musliman po vjeri i jednostavan čovjek, al' znam što je red, pa Vam zato evo ova čaga. Bio sam krivo optužen i bačen u zatvor u Koblenzu di sam odsjedio ovog ljeta bogme skoro 4 mjeseca. Osudilo me, šta možeš, brate! Al', kako sam bio posve nečužan, viši me Okružni sud u Koblenzu dana 28. 6. 1983. oslobodio od krivnje i kazne zatvora (prvi sud mi je dao tri i pol godine), odmah me istog dana i pustilo na slobodu. Sad, to nije važno, bilo pa prošlo; platit će mi dapače i štogod odštete za zatvor. Hvala Bogu i poštenim sucima!

Evo zašto ja Vama danas pišem: da u Koblenzu ni bilo hrvatskog Karitasa i njegovih socijalnih skrbnika (gosp. Petrovića i gđe Rončević), ja bih u zatvoru izludio, propo bih sasma i istrunio bih, onako ni kriv ni dužan! Zato je sad red da zahvalim. Na vlastitoj koži sam tamo osjetio šta je prava pomoći i razumijevanje Karitasa prema nama jadnim ti gastarbajterima u tuđini. Karitas me posjećivo u zatvoru, piso za mene na sve strane, telefoniro, prevodio, donosio mi bogme, da prostiš, i cigara i voća, cijeli boštan. Među ostalim mi oni donijeli i cijelo brdo novih i starih bojeva „Živa zajednice“, al' i drugih novina, nako da mi prođe vrijeme. Pročitao sam svih onih dvaest ili tricet „Živih zajednica“ od prve do posljednje stranice. Vjerujte mi, braćo katolici, da nisam nikad štogod poučnijeg, ljepšeg i vedrijeg čitao u cijelom mom životu, nego onih tužnih mjeseci u zatvoru. Hvala Vam na Vašem trudu oko pisanja i izdavanja „Žive zajednice“! Posebno su me utješile, a često i razvedrile i nasmijale, one priče – „Crtice iz života naših iseljenika“. Onaj fra Jure Vaš, to ti je pravi pop po Bogu! Kako li je znao sve opisati i reći na šaljiv način! To ni najučelniji hodža ne bi bolje znao! Vjerujte mi: ja sam vjerni musliman, ne bih izdo moje vjere da me ubiju. Al' kad bih metio na vagu (il', kako naši stari vele, na kantar) sve ono što je Karitas za me u onim teškim danima učinio, u mojem bi srcu kantar skoknuo stoposto na Vašu kršćansku stranu! Kod Vas se vidi šta je iskrena vjera u Boga i šta je ljubav prema bližnje-

mu, pogotovo prema našem narodu na raboti u crnoj tuđini. Hvala Vam svima u Frankfurtu, Koblenzu i po cijeloj Njemačkoj. Alal Vam vjera! Zahvalni

Sakib Suljić

Poštovani gospodine,

Možete i sami zamisliti kako nas veseli da su Vam naš Karitas, misije i „Živa zajednica“ pomogli onda kad Vam je pomoć bila najpotrebnija. Ljubav, i to konkretna, prema bratu čovjeku nerazdvojivo je povezana s ljubavlju prema Bogu. Tako uči Krist, tako postupaju oni koji se smatraju Njegovim sljedbenicima.

Poštovano uredništvo,

Redovito čitam naš list „Živu zajednicu“. Zato Vam se obraćam s jednim prijedlogom. Bilo bi vrlo lijepo, tako ja naime mislim, kad bi se naše majke po misijama okupljale tjedno jedanput na zajedničku molitvu za mir u svijetu i za obraćenje grešnika. Tu bismo mogle moliti za sve svoje potrebe, a naročito za mir. Isus je sam kazao da je uvijek tamo gdje su dvojica ili trojica okupljeni u Njegovo ime. Mi bismo majke na jednom sastanku odlučile kako bismo se često okupljale na molitvene sastanke, izabrale bismo svoje voditeljice i dogovorile bismo se o svim pojedinostima. Ali, važno je početi. Nama majkama bi se mogle pridružiti žene bez djece i djevojke. Ja se prva javljam za jedan takav tjedni molitveni sastanak. Na te sastanke bi mogle doći sve one žene koje znaju moliti i koje vole moliti, a mogle bi doći i one koje ne znaju što je to molitva. Mi koje znamo što je molitva pomoći ćemo onima koje nisu imale sreće učiti moliti. Znam da su naše drage sestre redovnice preuzete, ali mislim da bi bilo najzgodnije da one predvođe naše molitvene susrete. One to znaju, a imaju i dosta pedagoškog duha. Ja ću moliti Boga da se s tim što prije počne u našim misijama. Jadranka Zorica, Frankfurt

Poštovana gospođo,

Vaš prijedlog „Živa zajednica“ od srca pozdravlja i prenosi ga ovim pisanim putem svim našim dragim misionarima, časnim sestrama i cijenjenim čitateljima

na razmišljanje. Nadam se da će ovaj Vaš prijedlog uroditi plodom u svim našim misijama i da će uskoro početi molitveni sastanci naših majki i pobožnih žena i djevojaka. Potrebno je moliti, potrebno je zajednički moliti! Za Vašu informaciju sponjemo da se u Hrvatskoj katoličkoj misiji Köln već više godina okupljaju redovito na zajedničku molitvu naše majke i žene. O tome smo više puta pisali u našem listu. Dao Bog da se u svim mjestima u kojima žive hrvatski katolici u Njemačkoj što prije osnuju grupe koje će redovito i zajednički moliti i razgovarati o stvarima vjere i morala.

Poštovano uredništvo,

Kad sam za vrijeme godišnjeg odmora vidio u svojoj mjesnoj crkvi oglaš da kardinal Kuharić drži sv. Misu za mlade u Zagrebu, pošao sam na put od preko 100 km da sudjelujem u tom euharistijskom slavlju. Kardinal je pred mladima govorio o četiri majke – Mariji, Domovini,

Mladež prinosi prikazne darove

rođenoj majci i Crkvi. Više je puta preporučio da ih sve četiri volimo. Mladež je pozorno slušala i upijala svaku riječ našega Napastira. Bilo je zbilja lijepo, a bilo je 5. lipnja 1983. Na kraju smo zajednički otpjevali „Lijepu našu“.

Sudionik

Jadikooka

Bez svog Boga,
bez svog roda,
bez svog doma,
bez svog groba,
bez svog zvona
zemljak zemlji nisi. A. Č.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

Piše Ivo Hladek

Čudo blaženog Leopolda

Nakon što su autobusi izvezli proštenjare iz Rima prema sjeveru, ljudi su odahnuli i smirili se od brojnih rimskih dojmova. Samo je stara Bara, kao već čitavo vrijeme, nešto gundala o raskošnom i grešnom gradu Rimu.

„Rim je velik grad“, počeo Ivo iz Jajca, „al’ ima u njem odviše bogatih palača, crkava, vodoskoka i trgova, ko bi sve to zapamtio?“ Jozo, veseljak iz Livna, vikne: „Ostavi Rim Papi!“, pa zapjeva jednu narodnu. Žene uzele oko pokazivati sličice, krunice i druge kupljene suvenire. Neki sjede oko fra Jure pa prisluškuju kako on objašnjava papinske ceremonije u svetom Petru kod proglašenja blaženim našeg oca Mandića, tako i ne paze na vinograde, polja i šumice oko planinskih gradića Orte, Orvieto i Arezzo, uz koje ih autobus vozi kroz apeninska brda, dok nisu dostigli, kod Bologne, u plodnu ravnici. Što od napornog puta, što u očekivanju novih čudesa sv. Ante u Padovi i na grobu bl. Leopolda Mandića, rimski doživljaji se polako udaljili iz duša naših hodočasnika.

Ali Bara iz Samobora još ne popušta. Kod svake prilike dobaci štogod o grijehu i golotinji u rimskim muzejima i crkvama: „Kaj bum povedala mojoj snaji da sem videla v Rime golog svetog Sebastijana?“ Neki „školorani“ mladić uzme ponavljati stare priče o rasipnim papama iz davne prošlosti i o luksuznom gradu gdje živi Papa. Mnogi proštenjari, čini se, zamišljaju da je Rim jedna velika crkva ili samostan, a ne glavni grad Italije.

Kad je autobus kasno popodne ušao na prostrani trg Prato del Valle, blizu bazilike sv. Ante u Padovi, gleda fra Jure svoje hodočasnike pa se pita kako je ta pobožna Bara mogla ovako pobuniti ljude protiv Rima i Pape.

Neudana, kako kažu usidjelica, već dvadeset godina zaposlena u Njemačkoj, radi marljivo, izdržava staru majku u Samoboru i pomaže sestre udane za siromahe, ne izostavi jedne pobožnosti, Mise ili krunice u misiji – a sad ovako? Svaki prekršaj je za nju teški i smrtni grijeh, sve na svijetu je ‘od vraga’ – piće, cigare, televizija, ljubav – pa evo i Rim! Uzalud joj fra Jure stalno govori: „Barice, Bog te vidi, ni sve ‘nako crno i griš-

no kako ti misliš. Ne griši duše, luda ženska glavo: Što god je na svitu, sve je Bog stvorio, ništa nije od đavla – samo triba znat granicu!“ Bara ga samo začuđeno gleda: „Prečasni, oni sad veliju tak, al’ naš gospod župnik su prije drugač o grehu sudili!“

Dok naši hodočasnici idu kroz galerije ispod starih padovanskih palača iz mletačkog vremena, fra Jure bi Bari najradije štogod okresao, ali ga blizina sv. Ante suzdrži: „Nemoj, Barice, trpat sve u istu vriču! Svit je Božji, al’ i ljucki. Sve ima svoju modu, ne samo ‘aljine: svetost i grij imaju isto svoju modu. Kad je pri trista godina umra mladi ježuit Alojzije Gonzaga, počelo se svuda predikat čistoću tila i potpuno divičanstvo. Il’, nekad se reklo, da pop smi čitat Misu samo ovako i ne drugače, a sad koncil kaže drugo.“

U bazilici svetog Ante čudotvorca sve je puno sjaja, mramornih spomenika, slika i sto drugih čuda. Na grobnom oltaru blješti zlato, srebo i dragi kameni. Hodočasnici obilaze svečev spomenik, dive se slikama i relikvijama kojima puk objavljuje čudesa i primljene milosti. Svaki prolazeći iza oltara stavi ruku na crni mramor pa izađe, sve onako na brzinu, jer tisuće drugih proštenjara čeka na red. Na trgu pred bazilikom slijetaju golubovi s krovova i kupola pa prose zrno kukuruza. Prodavači nude svijeće, kipiće, sličice i druge uspomene na sv. Antu. Gore na visokom podnožju sjedi već petsto godina na svojem brončanom konju Gattamelata, vojskovođa nekadašnje mletačke moći.

Na svakom koraku preko trga s kafanama, hotelima i monumentima fra Jure osjeća kako naši ljudi sve nestrpljivije gledaju na te svjetovne talijanske spomenike i nose bunu u srcu. Kad još onaj moderni mladić, Goran, lakomisleno reče: „Imaju Švabi pravo kad su se pobunili protiv rimskog raskoša!“, fra Jure se ne može više suzdržati nego plane: „Daj drži gubicu, Gorane! Luther se pobunio protiv Crkve jer je bio ohol i tvrdoglav!“

Onda pođu pješke do kapucinskog samostana i kapelice na rubu Padove, starog bogatog grada, gdje je do pred par godina živio i djelovao naš blaženi Leopold Mandić. Najprije se ugraju u kapelicu, gdje u mramornom sarkofagu

počiva naš mali kapucin iz Maglaja. Bara odmah frkče nosom. Cijeli taj bogati raskoš grobnice joj se čini svjetskim i grešnim. Onda ih fra Jure odvede kroz malo predvorje u Leopoldovu ćeliju, u njoj samo stolica i klecalo za ispovijed. Ispriča im kako je blaženik ovdje desetljećima slušao ispovijed. Bara će na to pobjedonosno: „Kaj svet ni pun grijehov, prečasni?“ Fra Jure uzvrat: „Vojska drumom, baba šumom! Imaš pravo, Barice. Naš fra Leopold je zna sve grije ovog svita bolje neg iko drugi. Pa, svejedno je eto posta u Rimu blaženik, a uskoro će bit i svetac, ako Bog da!“

Dok su stajali pred uskom ćelijom, uđe jedna elegantna Talijanka, u pratnji muža i sina, ljudi najbolje klase i plemena. Prekrste se, spuste se na koljena i počnu šutke moliti. Naši zidari, bolničari, bravari i čistačice samo zinu i čude se, kako se ti bogati ljudi ne stide pred narodom kleknuti na goli pod ćelije i moliti. Kao da odjednom bukne u ćeliji i srcima hodočasnika velika vatra i tajanstveno svjetlo, neko čudo, što li! Kao da su im se otvorile slijepe oči pa vide sad sve oko sebe u novom svjetlu. Okorjelost njihovih modernih srdaca se trenutno razbije kao tanki led na zimske rijeci. Barici se učini kao da joj je dušu probola igla milosti Božje. Sve sad izgleda normalno i dobro: Niti je svijet oko nje pun velikih grešnika, niti je sve ‘od vraga’.

Dok se žure prema autobusu, svi misle na fra Jurine riječi: „Sve je na svitu od Boga: lipa divojka, dobro vino, jaka nje-mačka marka, samo triba držat miru i znat granicu! Crkva je Božja i ljucka. Ima na svitu grija i previše, al’ ima i svetosti, virujte mi!“

Kad se kasnije saznalo da će Papa blaženog Leopolda Mandića proglasiti svetim i uzdići ga na najviše oltare Rima i cijelog svijeta, Bara se među prvim javila u našoj misiji za hodočašće u Rim. „Nek bu kak bu!“ A fra Jure joj veli: „Evala, stara Barice, idemo mi dvoje opet u Rim, kako bilo da bilo!“

Was kann die Jugend tun?

Brückenbau

(Ausländische Jugendliche,
Integration, Kirche)

Die Umwelt eines ausländischen Jugendlichen

Er ist hier geboren, oder als Kind hierher gekommen. Seine Eltern arbeiten beide. Die eines deutschen Jugendlichen auch.

Der kroatische (ausländische) Jugendliche geht zur Schule, in die Lehre, zur Arbeit, spricht deutsch, denkt deutsch. Und zuhause Eltern, die gebrochenes Deutsch sprechen, die schwere Arbeit verrichten, um viel Geld zu verdienen, Eltern, mit denen er wenig über seine Probleme reden kann, für die die Erziehung das Selbstverständlichste ist, etwas, was von selbst kommt. Der Grund für solche Auffassung liegt in Großfamilie, in Dorfgemeinschaft, in der die meisten der Eltern aufgewachsen sind, wo jeder für jeden verantwortlich war. Dies ist nun vorbei, aber die meisten der Eltern verhalten sich noch so, als wäre sie gegeben. Eine gelernte, geplante Erziehung kennen sie nicht. Sie können sich nicht vorstellen, daß die Jugend, vor allem die deutsche, unzufrieden ist. „Sie haben doch alles“, sagen sie und meinen damit Essen, Trinken, Wohnung und Kleider. Im Grunde das, unter dessen Mangel sie gelitten haben.

Wer bin ich, wo bin ich zuhause, wie wird es weiter gehen – fragt diese junge Kroatin

Entfremdung von den eigenen Eltern

Die Eltern sprechen gebrochenes Deutsch: „niks verstehen“, „niks kommen“, „du kommen“ usw. Kroatische Kinder, Jugendliche, besuchen zu etwa 50% Realschule oder Gymnasium, sprechen gutes deutsch. Untereinander sprechen sie nur deutsch. Sie sind in Sportvereinen, sie haben ihre Freundeskreise. Aber sie sind durch ihre Eltern geprägt, haben ihre Lebensgewohnheiten übernommen. Sie sprechen deutsch, trotzdem sind sie nicht Deutsche, formal nicht. Und Kroaten, Italiener, Spanier... sind sie auch nicht. Sie beherrschen die Sprache nicht. Hier tut sich eine große Kluft zwischen den Eltern und Kindern auf, entsteht eine große Heimatlosigkeit, ein „nirgends Zuhause“. Wie wirkt sich das auf das Seelenleben des jungen Menschen aus? Wie ist es dann später beim Militärdienst in Jugoslawien? Eine Wehrdienstverweigerung gibt es da nicht. Was sollen die Eltern tun, wenn sie ihren Arbeitsplatz verlieren, wenn sie nach Hause gehen, gehen müssen? In letzter Zeit spricht man viel über die Ausländer, aber fast nur aus Sicht der Arbeitslosigkeit. Darf man dabei die Familienprobleme übersehen? Sieht man nicht, daß die Kluft zwischen den Eltern und ihren Kindern größer ist, als die zwischen den Eltern und Deutschen?

Mission – Was will sie?

Aus der Analyse der Umwelt eines kroatischen (ausländischen) Jugendlichen folgt die Zielsetzung der Jugendarbeit der kroatischen katholischen Mission. Sie will dem jungen Menschen helfen, sich selbst und den anderen besser kennenzulernen, seine Fähigkeiten zu entfalten, die Grenzen seiner Freiheit zu erfahren... und dies alles im Hinblick auf die Botschaft Jesu als Heilbotschaft für den ganzen Menschen. Im Grunde das, was auch jeder deutsche Jugendseelsorger verfolgt, aber die Umwelt ist eine andere. Es ist die Umwelt der Heimat, aus der die Familie kommt und die neue Umwelt, in der der Jugendliche erwachsen wird. Beides ist zu beachten, damit weder der Jugendliche noch die Familie einen Schaden erleidet. Das heißt praktisch zweikulturelle und zweisprachige Erziehung. Ein hochgestecktes Ziel. Nicht die Assimilation, die Anpassung

wird angestrebt, welche das Aufgeben des eigenen Selbst bedeutet, sondern Integration, Integration in die Familie und Integration in die neue Gesellschaft.

Integration

Der Begriff „Integration“ kommt vom Lateinischen „integrare“ und bedeutet wiederherstellen. Der Adjektiv „integer“ bedeutet unberührt, unverletzt. Um das Unverletztsein in der Familie und in der Gesellschaft geht es. Dadurch kann der Jugendliche, der sich zur Kultur und Geschichte seiner Nation bekennt, zur Brücke werden zwischen seinen Eltern und den Einheimischen. Er wird zum Dolmetscher, nicht nur für die Sprache.

P. Mato Kljajić, Missionar, Aachen

**ZZ ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:

**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

Schreyerstraße 1 · 6000 Frankfurt a. M. 70
Telefon: (0611) 63 82 13

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija
Redaktionsrat: Dragan Čuturić, p. Josip
Mrkonjić, p. Stjepan Pavić,
Branko Šimović

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück 1F2384E Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1